

Vabariigi Valitsuse korralduse „Karantiini kehtestamine koroonaviirusest SARS-CoV-2 põhjustatud COVID-19 haiguse diagnoosiga isikutele ja nende isikutega koos elavatele või samas elukohas püsivalt viibivatele isikutele“ eelnõu seletuskiri

1. Sissejuhatus

Vabariigi Valitsuse korraldus „Karantiini kehtestamine koroonaviirusest SARS-CoV-2 põhjustatud COVID-19 haiguse diagnoosiga isikutele ja nende isikutega koos elavatele või samas elukohas püsivalt viibivatele isikutele“ kehtestatakse nakkushaiguste ennetamise ja tõrje seaduse § 27 lõike 3 alusel, arvestades § 27 lõike 1 punktides 1 ja 2 sätestatut.

Nakkushaiguste ennetamise ja tõrje seaduse § 27 lõike 1 punktide 1 ja 2 kohaselt on karantiin eriti ohtliku nakkushaiguse haiguskoldest väljapoole leviku vältimiseks või tõkestamiseks kohaldatav: 1) viibimiskeeld korrakaitseseaduse tähenduses; 2) isikute, kaupade ja sõidukite teatud territooriumil liikumise või sellelt lahkumise piirang.

Vastavalt nakkushaiguste ennetamise ja tõrje seaduse § 27 lõikele 3 kehtestab Vabariigi Valitsus karantiini korraldusega, kui karantiini kohaldamisega kaasneb oluline mõju ühiskonnale või majandusele.

Eelnõu kohaselt kehtestatakse sisuliselt sarnased nõuded, mille kehtestas peaminister eriolukorra juhina 26. märtsil 2020. a. Nõuded kehtisid kuni eriolukorra lõppemiseni 17. mail 2020. a. Pärast eriolukorra lõppu kehtestas Vabariigi Valitsus alates 18. maist 2020. a karantiini COVID-19 haiguse diagnoosiga isikutele ning nende lähikondsetele kuni 1. juulini 2020. a. Käesoleva korraldusega kehtestatakse samad piirangud uuesti. Vabariigi Valitsuse eesmärk on olnud karantiini nõudeid hoida kehtivana, sest valitsuskomisjoni nõustav teadusnõukoda on soovitanud karantiininõuded püsivalt kehtestada. Karantiin kehtib kuni tervenemiseni isikule, kellel on diagnoositud COVID-19 haigus. Samuti sätestatakse karantiin haigega koos elavatele või viibivatele inimestele ning erijuhud, millisel juhul on nendel võimalik kodunt lahkuda. Korraldusega kehtestatav karantiin on vajalik, sest nakkuse levik on küll vähenenud, kuid uusi nakkusjuhtumeid esineb endiselt. Nakkuskollete tekkimise ennetamiseks on haige ja tema lähikondsete teistest inimestest isoleerimine tõhus meede. Praegu on Eestis viiruse levik pidurdunud, kuid mitte lõppenud. 10. juuli 2020. a seisuga on Eestis 14 päeva kumulatiivne nakatumus 100 000 elaniku kohta 2,0. Piirangute rakendamata jätmisel võib nakatumine suureneda. Vastavalt nakkushaiguste ennetamise ja tõrje seaduse § 27 lõikele 5 lõpetatakse karantiin siis, kui nakkushaiguse levik on tõkestatud, nakkushaiguse tõrje nõuded on täidetud ja haiguskolle kahjutustatud. Arvestades nakatumise näitajaid ei ole praegu nakkushaigus tõkestatud ning nende piirangute kehtestamine on vajalik.

2. Selgitused eelnõu kohta

Põhiseaduse § 34 kohaselt on igaühel, kes viibib seaduslikult Eestis, õigus vabalt liikuda ja elukohta valida. Õigust vabalt liikuda on lubatud seaduses sätestatud juhtudel ja korras piirata teiste inimeste õiguste ja vabaduste kaitseks, riigikaitse huvides, loodusõnnetuse ja katastroofi korral, nakkushaiguse leviku tõkestamiseks, looduskeskkonna kaitseks, alaealise või vaimuhaige järelevalvetuse ärahoidmiseks ja kriminaalasja menetluse tagamiseks.

Nakkushaiguste ennetamise ja tõrje seaduse § 27 lõike 3 alusel kehtestab Vabariigi Valitsus karantiini korraldusega, kui karantiini kohaldamisega kaasneb oluline mõju ühiskonnale või majandusele. Korraldusega kehtestatava karantiini eesmärk on ennetada ja takistada

koroonaviirusest SARS-CoV-2 põhjustatud COVID-19 haiguse edasist levikut pärast eriolukorra lõppemist Eestis. COVID-19 haigus vastab nakkushaiguste ennetamise ja tõrje seaduse § 2 punkti 2 alusel uudse ohtliku nakkushaiguse tunnustele, kuna COVID-19 on suure nakatuvusega haigus, mis levib kiiresti ja ulatuslikult ning mille kulg võib olla raske või eluohtlik.

Karantiin on vajalik inimeste elu ja tervise ning ülekaaluka avaliku huvi kaitseks, et ennetada ja tõkestada COVID-19 haigust põhjustava viiruse levikut. Kuivõrd viirus on väga kergesti nakkav, on nakkuse leviku tõkestamiseks karantiinide püsivalt kehtestamist haigetele ja tema lähikontaktsele soovitanud valitsuskomisjoni nõustav teadusnõukoda. Kuna nakkushaiguste ennetamise ja tõrje seaduse § 27 lõike 3 kohaselt tuleb karantiini puhul näha ette karantiini kehtivuse aeg ja seda ei saa kehtestada tähtajatult, on korralduse andmisel kavandatud karantiini kehtivusajaks 30. september 2020. a.

Karantiin kehtestatakse isikutele, kes on saanud COVID-19 diagnoosi, ning diagnoosi saanud isikutega koos elavatele ja püsivalt samas elukohas või viibimiskohas viibivatele isikutele. Karantiini nõue nende suhtes on põhjendatud, sest viirus levib kiiresti ja võib põhjustada suurt tervisekahju ning iga väikseimgi haiguskohta võib piirangute efektiivse rakendamiseta tuua kaasa haiguse ulatusliku leviku ja koormuse tervishoiusüsteemile. Karantiinis viibivatele isikutele, kellel puuduvad viiruse sümptomid, nähakse ette erandid ja neil võimaldatakse põhjendatud juhtudel kodunt välja pääseda, näiteks minna õue või kauplusesse.

Ilma sotsiaalsete piiranguteta (karantiinita) võib üks haige nakatada 3,2 inimest. Karantiini kehtestamisega nakatunutele ja nakkuskahtlusega isikutele tagatakse riskirühma kuuluvate, sh kroonilisi haigusi põdevate isikute, nõrgema immuunsüsteemiga isikute ja vanemaealiste isikute tervise kaitse. Riik peab tagama vastavalt põhiseaduse §-dele 16 ja 28 isikute elu ja tervise kaitse, kuid oluline roll on ka isikutel endil – seista hea nii oma perekonna, töökoha ja ühiskonna nõrgemate rühmade kui ka rahva tervise eest tervikuna.

Eelnõu sisu

Korralduse punktis 1 kehtestatakse, et isikutel, kes on saanud COVID-19 diagnoosi, tuleb püsida kuni tervenemiseni oma elukohas või püsivas viibimiskohas. Püsiva viibimiskohana selle korralduse mõttes käsitletakse ka hotelli või muud majutusasutust, näiteks külaliskorterit, kui seda kasutab Eestis viibimise ajal isik, kellel siin elukohta või püsivat viibimiskohta ei ole. Selline isik võib olla näiteks turist, kes on Eestis viibimise ajal haigestunud COVID 19-sse. Nimetatud haigestunud isikud peavad viiruse leviku ennetamiseks ja tõkestamiseks järgima Terviseameti juhiseid.

Viibimiskoht on ka varjupaik või turvakodu. Karantiinis viibimise kohustus varjupaiga või turvakodu korral kehtib seal teenust saavate isikute, mitte töötajate kohta, kelle alaline elukoht on mujal.

Isiku tervenemise kohta teeb otsuse arst.

Korralduse punktis 2 kehtestatakse, et erandina tohib elukohast või püsivast viibimiskohast lahkuda tervishoiutöötaja või politseiametniku korraldusel või inimese elu või tervist ohustava hädajuhtumi korral.

Korralduse punktis 3 kehtestatakse, et samasugune karantiinis viibimise nõue kehtib ka diagnoosi saanud isikutega koos elavate ja püsivalt samas elukohas või viibimiskohas viibivate isikute kohta kuni diagnoosi saanud isiku terveks tunnistamiseni või 14 päeva möödumiseni lähikontaktsuse tuvastamisest, v.a kui Terviseamet otsustab teisiti. Samas nähakse ette erandid, millistel juhtudel võib elukohast või viibimiskohast lahkuda.

Haigega koos püsivalt samas elukohas või viibimiskohas viibiv isik, kellel puuduvad COVID-19 haiguse sümptomid (näiteks palavik, köha, kurguvalu), võib elukohast või püsivalt viibimiskohast lahkuda, kui ta on tervishoiutöötaja või avalikku ülesannet täitev isik, et täita oma tööülesandeid, kui isik jälgib oma tervist tähelepanelikult ning järgib Vabariigi Valitsuse või Terviseameti kehtestatud meetmeid võimaliku nakkushaiguse leviku tõkestamiseks. Samuti juhul, kui ta hangib kodu lähedalt igapäevaseks toimetulekuks hädavajalikku ja see ei ole muul viisil võimalik, ja juhul, kui elukohas või viibimiskohas on välistatud kontakt nakatunuga. Lisaks on lubatud viibida õues, kui isik võtab kasutusele kõik meetmed võimaliku nakkushaiguse leviku tõkestamiseks. Õues viibides või igapäevaseks toimetulekuks hädavajalikku hankides tuleb võtta kasutusele kõik võimalikud meetmed nakkushaiguse leviku tõkestamiseks, mille on kehtestanud kas Vabariigi Valitsus, sotsiaalminister oma määrustes või Terviseamet oma üksikaktides ja juhistes, nagu näiteks soovitus hoida distantsi teiste inimestega (kahemeetrise vahemaa hoidmine), maski kandmine vms. COVID-19 haiguse puhul on teatud nõuded kehtestatud sotsiaalministri 31. oktoobri 2020. a määrusega nr 123 „Nakkushaiguste tõrje nõuded“ (kui oled haige, COVID-19 kahtlusega isik või olnud haigega lähikontaktis, tuleb järgida nakkustõrje nõudeid).

Nendel isikutel, kelle Terviseamet on tuvastanud kui COVID-19 positiivse diagnoosiga isiku lähikontaktid, kuid kes ei ela või viibi nimetatud isikuga püsivalt samas elu- või viibimiskohas, tuleb järgida Terviseameti juhiseid, mh vajaduse korral viibida karantiinis, kasutada isikukaitsevahendeid välistingimustes liikudes jne.

Korralduse punktiga 4 nähakse ette, et kehtestatud nõuete üle teeb järelevalvet Terviseamet, kaasates vajaduse korral ametiabi korras Politsei- ja Piirivalveameti. Juhul kui Terviseametil on vaja kasutada meetme kohaldamisel vahetut sundi või lisaabi, on võimalik kaasata ametiabi korras Politsei- ja Piirivalveamet vastavalt halduskoostöö seaduse ja korrakaitse seaduse (KorS) alusel. Kui karantiin kehtestatakse, saab kohaliku omavalitsuse üksus abistada karantiinis olevaid isikuid eluks hädavajaliku hankimisel vastavalt sotsiaalhoolekande seadusele.

Korralduse punktis 5 nähakse massiteabevahendite valdajatele ette kohustus korraldus avaldada. Korralduse avaldamise kohustus on vajalik, et kõik puudutatud isikud oleksid nõuetest teadlikud.

Punktis 6 nähakse ette, et korraldus jõustub 16. juulil 2020. a ja kehtib kuni 30. septembrini 2020. a (kaasa arvatud).

Nakkushaiguste ennetamise ja tõrje seaduse § 27 lõike 3 kohaselt määratakse karantiini kehtestamisel kindlaks selle kehtivuse aeg. Kehtivusaega võib pikendada sõltuvalt asjaoludest, kuni nakkushaiguse levik on tõkestatud, nakkushaiguse tõrjenõuded on täidetud ja haiguskolle on kahjutustatud.

Korraldust saab vaidlustada esitades haldusmenetluse seaduses ette nähtud korras vaide Vabariigi Valitsusele 30 päeva jooksul arvates päevast, millal korraldusest teada saadi või oleks pidanud teada saama. Samuti saab korraldust vaidlustada esitades halduskohtule kaebuse

halduskohtumenetluse seadustikus ette nähtud korras 30 päeva jooksul arvates korralduse teatavaks tegemisest

Korralduse seletuskirja on koostanud Riigikantselei ametnikud.